

Bilag 9.

Højesteret.

København, den 18. Marts 1933.

Til Justitsministeriet.

I Skrivelse af 28. Januar d. A. (Journal 2 K. 1933 Nr. 3634) har Justitsministeriet under Vedlæggelse af en fra Folketingets Udvalg angaaende Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916 modtagen Skrivelse af 25. Januar 1933 udbedt sig en Udtalelse fra Højesteret efter den ved Skrivelsen givne Anledning nemlig, om Retten som Helhed er af den Opfattelse, at en udførligere Begrundelse af Rettens Domme under den nuværende Ordning vil være mulig, af Værdi for Praksis og for Teorien og i det hele hensigtsmæssig.

Saaledes foranlediget skal jeg paa Rettens Vegne udtale følgende:

Da der, saa vidt vides, ikke er anket over, at mindre fuldstændige „Præmisser“ skulde have bevirket nogen Usikkerhed med Hensyn til Dommens Afgørelse af selve Tvisten mellem Parterne, gaar Retten ud fra, at de stillede Spørgsmaal har Hensyn til, om Præmisserne kunde indrettes saaledes, at det af dem klarere fremgik, i hvilket Omfang en Dom har Virkning som Præjudikat for fremtidige Tilfælde.

Spørgsmaalet om Højesteretsdommes Betydning som Præjudikater foreligger ikke særdeles ofte, baade paa Grund af Livsforholdenes Mangfoldighed, og fordi Spørgsmaalet ikke opstaar i de mange Tilfælde, hvor Tvisten alene har Hensyn til Beviset. Den øverste Domstol maa derhos udvise Varsomhed med at give Præjudikater, som af Hensyn til den almindelige Retstryghed indenfor visse Grænser vil kunne være bindende for Retten selv, og det ikke mindst, fordi Ønsket om Præjudikat fornemmelig vil opstaa, naar Talen er om en ny, begyndende Retsudvikling, hvor en nærmere Afklaring baade i Henseende til det faktiske Grundlag for og Konsekvenserne af den paagældende Almensætning vil være paakrævet, inden den endelige Retstilstand kan lægges bindende fast. Denne nødvendige Tilbageholdenhed vil finde Udtryk i Præmisser, der indeholder de fornødne Forbehold med Hensyn til den givne Begrundelses Almindelighed, eller ved at en konkret Affattelse foreløbig holder de forskellige Veje aaben.

Man hører undertiden den Mening fremsat, at havde man blot Adgang til at gøre sig bekendt med Højesterets Voteringsprotokol, vilde man derigennem med det samme kende den nøjagtige Rækkevidde af den paagældende Domsafgørelse til Brug ved senere opstaaede Tilfælde af beslægtet Art. Dette vilde dog ofte vise sig ikke at slaa til, og det hænger sammen med Vanskeligheden selv for den kyndige ved at udfinde Præjudikater af de enkelte Voteringer og disses Sum. Den enkelte voterendes isolerede Udtalelser kan jo ikke skabe noget Præjudikat, og selv om hans Udtalelser tiltrædes af senere voterende i Form af en simpel Tilslutning til tidligere voterende, medens andre udtaler afvigende Meninger, vil det være ikke blot besværligt, men ofte ogsaa ugørligt ved en Sammenarbejden af de enkelte Vota at komme paa det rene med, hvad der i Virkeligheden ligger til Grund for Rettens Afgørelse.

Adgangen til at lære de enkelte Voteringer at kende maa derfor ofte føre til misforstaaede Slutninger og privat opstillede „Præjudikater“, som Retten selv ikke vil staa ved. I Modsetning hertil giver de udarbejdede Domspræmisser, affattede efter nøje Overvejelse og nøje Prøvelse af de heri anvendte Ord, umiddelbar Besked om, hvilken Begrundelse Retten som saadan vedkender sig.